

500 transplantací srdce v Brně

L. Špinarová¹, P. Němec²

¹ I. interní kardiologická klinika LF MU a FN u sv. Anny v Brně

² Centrum kardiiovaskulární a transplantační chirurgie, Brno

Slavnostní seminář k 500. transplantaci srdce v Brně se uskutečnil 9. dubna 2015 v nádherných historických prostorách Sněmovního sálu Nové radnice v Brně.

Program srdečních transplantací, jako jediné možné léčby terminálního stadia srdečního selhání u vhodných pacientů, byl zahájen v Brně roce 1992. První transplantaci provedl tehdejší ředitel Centra kardiiovaskulární a transplantační chirurgie (CKTCH) prof. MUDr. Jan Černý, CSc. Vznik a rozvoj programu probíhá v těsné spolupráci CKTCH s I. interní kardiologickou klinikou LF MU a FN u sv. Anny (IKAK), kde jsou koncentrováni pacienti s pokročilým srdečním selháním z celé Moravy.

Úvodní slovo o historii i současnosti transplantací v Brně přednesl doc. MUDr. Petr Němec, CSc., současný ředitel CKTCH, který poděkoval všem, kteří se o úspěšné začátky programu zasloužili.

Další přednášku věnovala doc. MUDr. Helena Bedáňová, Ph.D. indikacím a čekací listině

pacientů na transplantaci srdce (OTS). V průběhu let dochází k rozšiřování indikačních kritérií a řada přidružených onemocnění nepředstavuje kontraindikaci. Při pokročilém renálním či jaterním postižením je možnost i kombinované transplantace srdce a ledviny či srdce a játra. Na brněnském pracovišti, jako jediném v ČR, byla provedena unikátní trojtransplantace srdce, jater a ledviny.

Jednoleté přežívání pacientů po OTS je nyní v Brně 82 %, pětileté 68 % a desetileté 58 %. Tyto výsledky odpovídají přežití pacientů podle registru mezinárodní společnosti pro transplantace srdce a plic. Vzhledem k trvalému nedostatku vhodných dárců orgánů se však všichni čekající transplantace nedočkají.

Brněnské pracoviště transplantuje rovněž dětské pacienty, o kterých pohovořila MUDr. Marie Ošmerová. Některé z téměř 30 transplantovaných dětí již dosáhly dospělosti a vedou plnohodnotný život.

Doc. MUDr. Vojtěch Melenovský, Ph.D. z IKEM se zabýval novinkami v léčbě pokročilého srdečního selhání. Z nových farmak zmínil nadějně molekuly jako je serelaxin u akutního srdečního selhání či nový angiotenzin receptor – neprilysin inhibitor LCZ696, který svým účinkem předstihl klasické inhibitory angiotenzin konvertujícího enzymu.

Doc. MUDr. Ivan Netuka, Ph.D. z IKEM a MUDr. Vladimír Horváth z CKTCH se zabývali mechanickými srdečními podporami. Tato léčba je nyní indikována jako přemostění k srdeční transplantaci u pacientů, kteří jsou hemodynamicky nestabilní či vyžadují kontinuální intravenózní medikaci. Implantace levostranné podpory jim umožňuje čekat na vhodného dárce doma a překlenout kritické období. Limitací zatím zůstávají zejména infekční komplikace. Do budoucna se dá očekávat další miniaturizace přístrojů či zlepšení technického provedení, aby se tyto komplikace staly méně častými. Do budoucna i v naší republice jistě

Obr. 1. Prof. MUDr. Jan Černý, CSc. Zakladatel programu srdečních transplantací v Brně.

Graf 1. Počty OTS v Brně za jednotlivé roky.

vyvstane otázka mechanických podpor jako destinační terapie, tedy léčby pacientů, kteří nejsou vhodní k transplantaci srdce.

Za spolupracující IKAK promluvil MUDr. Jan Krejčí, Ph.D. o hemodynamickém sledování pacientů před srdeční transplantací. Pacienti na čekacím listě mají pravidelně prováděné pravostranné katetrizace kvůli zhodnocení plicní vaskulární rezistence. Při vysoké plicní hypertenzi je třeba provádět testování na vazoreaktivitu plicního řečiště. V současnosti se nejvíce používá alprostan. V minulosti byli pacienti, kteří měli závažnou plicní hypertenzi, kontrindicováni k transplantaci srdce. Nyní bylo prokázáno, že implantace levostranné mechanické podpory sníží afterload, a tím i plicní vaskulární rezistenci a pacienti pak mohou být na čekací listinu zařazeni. Tato forma využití podpory srdce se nazývá „bridge to candidacy“.

Prof. MUDr. Lenka Špinarová, Ph.D., rovněž z IKAK, se zabývala potransplantačním sledováním pacientů, které probíhá na této klinice. V dlouhodobém horizontu je třeba sledovat a léčit rejekce, infekce, vaskulopatii štěpu, malignity či přímé nežádoucí účinky imunosuprese jako jsou: metabolické poruchy (hyperlipoproteinemie, diabetes mel-

litus), ledvinné poruchy či hypertenze. Právě tato komplikace byla rozvedena v přednášce, protože hypertenzi po OTS má až 90 % pacientů. Na rozdíl od běžné populace chybí noční pokles krevního tlaku, léčba je svízelnější a často vyžaduje kombinační terapii. V přednášce bylo ukázáno srovnání pacientů v průběhu 10 let, kdy dochází k navyšování počtu antihypertenzních léků. Nejčastěji užívají pacienti dvoj nebo trojkombinaci léků, dle doporučení pro léčbu hypertenze by měly být upřednostněny ACE inhibitory nebo sartany s blokátory kalciových kanálů. V průběhu let dochází k užívání dlouhodobě působících preparátů, které jsou pro pacienty komfortnější a zlepšují jejich compliance.

Na závěr přednášky prof. Špinarová blaho přála svému pacientovi po OTS, panu Františku Brabcovi, který byl přítomen v auditoriu a 4. dubna 2015 oslavil 20. výročí od své úspěšné transplantace srdce. Z pacientů, které IKAK sleduje, má zároveň nejvyšší věk, protože příští rok bude mít 80 let. Je stále aktivní, rekreačně hraje volejbal a jezdí na kole.

Milým zpestřením celého programu byla účast pacientů po transplantaci srdce. Za všechny promluvil a o svých pocitech a do-

jmech před operací a následně po ní se podělil Ing. Pecka, který i organizuje pravidelná výroční setkání těchto pacientů.

Na závěr programu zazněla tři kazuistická sdělení. MUDr. Marek Šebo z CKTCH rozebral svízelnou léčbu komplikované bakteriální, virové i mykotické infekce u pacienta po transplantaci srdce, MUDr. Tomáš Honek z IKAK vzpomněl na unikátní transplantaci srdce a následně kostní dřeně u pacienta s AL amyloidózou a na závěr přidal MUDr. Julius Godava příběh ze života – přednáška „Dostal srdce, ztratil hlavu, získal lásku“ byla opravdovým příběhem pacienta po transplantaci srdce, který se v průběhu léčby zamiloval do zdravotní sestry a následně založil i rodinu.

Tento příběh dokreslil přátelskou atmosféru, která po celou dobu konference panovala. Setkání lékařů, zdravotních sester i pacientů bylo srdečné a plně podpořilo myšlenku, že úspěšná transplantace přináší do života zcela nový rozměr.

prof. MUDr. Lenka Špinarová, Ph.D.

www.fnusa.cz

lenka.spinarova@fnusa.cz